

F'din is-silta l-iżbalji huma kkoreġuti bl-**aħmar**.

Marta

“Marta, ejja għax wasal il-pa”.

Mill-iżjed rokna **mbiegħda** tal-ġnien li kellhom wara d-dar, kienet titlaq kollox u tiġi tiġri biex tifraħ b'missierha, thalli l-pupi mimdudin fuq il-ħamrija, tfarfar id-**dublett** min-naqal li jkun ingabar miegħu, iżzerżaq saqajha bil-**għaġla** fis-sandli jew fil-papoċċ taċ-ċarruta, taqsam il-ġnien minn fuq il-mogħdija taċ-ċangatura li twassal għall-bieb tal-**hgieg**, tiftħu, tidhol ġewwa, u b'qabża tiddendel ma' għonq missierha qisha kienet ilha ma tarah is-**snin**.

Kienet tifla **weħidha**, li trabbiet fl-imħabba u l-fsied ta' ħafna nisa – ommha, żewġ zijiet li **baqgħu** ma żżewġux, in-nanna Kikka, li romlot żgħira, u Katrin, li aktar minn seftura kienet saret waħda ta' ġewwa, u kienet taħdem bla waqfien minn **tlugħ** ix-xemx sa nżulha, taħsel, tnaddaf, **thit** u ssajjar, u kellha l-kamra tmiss ma' tagħha, u kienet tħobbha daqslikieku kienet bintha, u qabel torqod kienet iżzommilha idha u tħanninha bit-taqbila tas-sultan li ried iżewweġ lil bintu ma' raġel tajjeb, u ma setax isibu, u tgħidilha, l-istejjer tal-ġgant li jgħorr il-muntanji, tax-xini jimxi fl-art, tal-ħmar li waqa' f'bir, u **tal**-għasfur li mar b'ittra għand il-Madonna u ma **regax** lura, u ħalla **lill**-għasafar l-oħra jistennewh, għalhekk **tismagħhom** **ipespsu** qabel jidlam, għax ikunu qed **isejhulu**...

Missierha, l-uniku raġel fost dawk in-nisa, twil, nadif tazza, wiċċu mislut, **xagħru** mimxut lixx u miġbud bil-brillantina fuq iż-żewġ naħat ta' moħħu, bil-ferq fin-nofs, liebes dejjem skur u bil-ġlekk, bil-qmis bajda daqqa miftuħa u daqqa b'ingravata sewda, dejqa, nofsha barra u nofsha moħbija taħt il-buttuni. L-Avukat Vassallo kien wiret id-dar, il-kotba u

x-xogħol ta' missieru, li kien wirithom mingħand nannuh, li kien jiftakar lil missieru jgħid li kien midħla ta' Dun Mikiel Xerri, u għal ftit ma kienx miegħu dakinhar li nkixfet il-konfokka. Hames generazzjonijiet rat dik id-dar kbira bil-ġnien magħha, mibnija f'nofs ir-raħal fl-istess żmien li nbriet il-knisja u tefgħa ta' ġebba 'l bogħod minnha, dar sabiħa fuq żewġ sulari, sempliċi minn barra u mingħajr tiżjin, bil-kmamar t'isfel imqassmin fuq żewġ naħat ta' kuritur wiesa', li mill-bieb ta' barra jagħti dritt għall-ġnien, b'taraġ nofs tond li jieħu għat-tieni sular, bil-kmamar tas-sodda mifrudin minn xulxin b'sala arjuża mgħammra b'linfa tal-kristall, mejda twila tal-kawba mdawra bi tmien sigġijiet, pittura taż-żejt u mirja indurati mal-ħitan, u affreski mas-saqaf b'xeni ta' għasafar kbar u annimali strambi jiġru fl-għoljiet, jistrieħu fuq il-ħaxix, jew jixorbu mill-għadajjar – ilwien ċari, dehriet friski u mdawla, li joħolqu kuntrast mal-għamara tqila. Mill-fond tas-sala stajt toħroġ ġol-veranda li tagħti għal fuq il-ġnien, naqra ta' terazzin iserrah fuq erba' kolonni, li filgħodu kien jgħum f'dawl li jgħammixlek għajnejk, imma li kif ix-xemx tmur in-naħa l-oħra kien isir frisk u delli.

“Dik dar antika,” kienu jgħidu l-ġirien, “għandha 'l fuq minn mitejn sena.”

“Jew xejn!” Jien ngħidlek għandha mat-tliet mija.”

U xi daqshekk kellha s-siġra tal-awrikarja fl-iżjed rokna mbiegħda tal-ġnien fejn Marta kienet tħalli l-pupi jistrieħu wara ġurnata logħob biex tmur tilqa' lil missierha meta jiġi lura mill-qorti jew mill-uffiċċju. Dawn is-snin kollha fuq id-djar u s-siġar ma jagħmlux differenza kbira, imma fuq il-bnedmin iva. Ara kif għadda ż-żmien fuq Marta, li kif għalqet ħamsa u għoxrin sena saret sinjura, meta żżewġet lil Ċensu, bin in-Nutar Gatt, raġel bla moħħ li qatt ma ried jaħdem, u qatt ma ħadem, li għadda ħajtu jiġri wara n-nisa u jtajjar kull sold li hallielu missieru. Lil martu ma kienx jittrattaha sew sakemm darba Ċensu ddeċieda li jitlaq l-Amerka u ħalla lil Marta b'tarbija ta' sentejn, tifel li kellu l-ħarsa ta' missieru.

(Adattata minn "Is-Sigra" ta' Joe Friggieri f' *Mixtla Ward* - 2000)